

Pensjonskonferanse Sandefjord 13.4.2016
Mathilde Fasting

Finansdepartementet planlegger for Perspektivmeldingen 2017

DN gir støtte til endringer Civita har tatt opp.

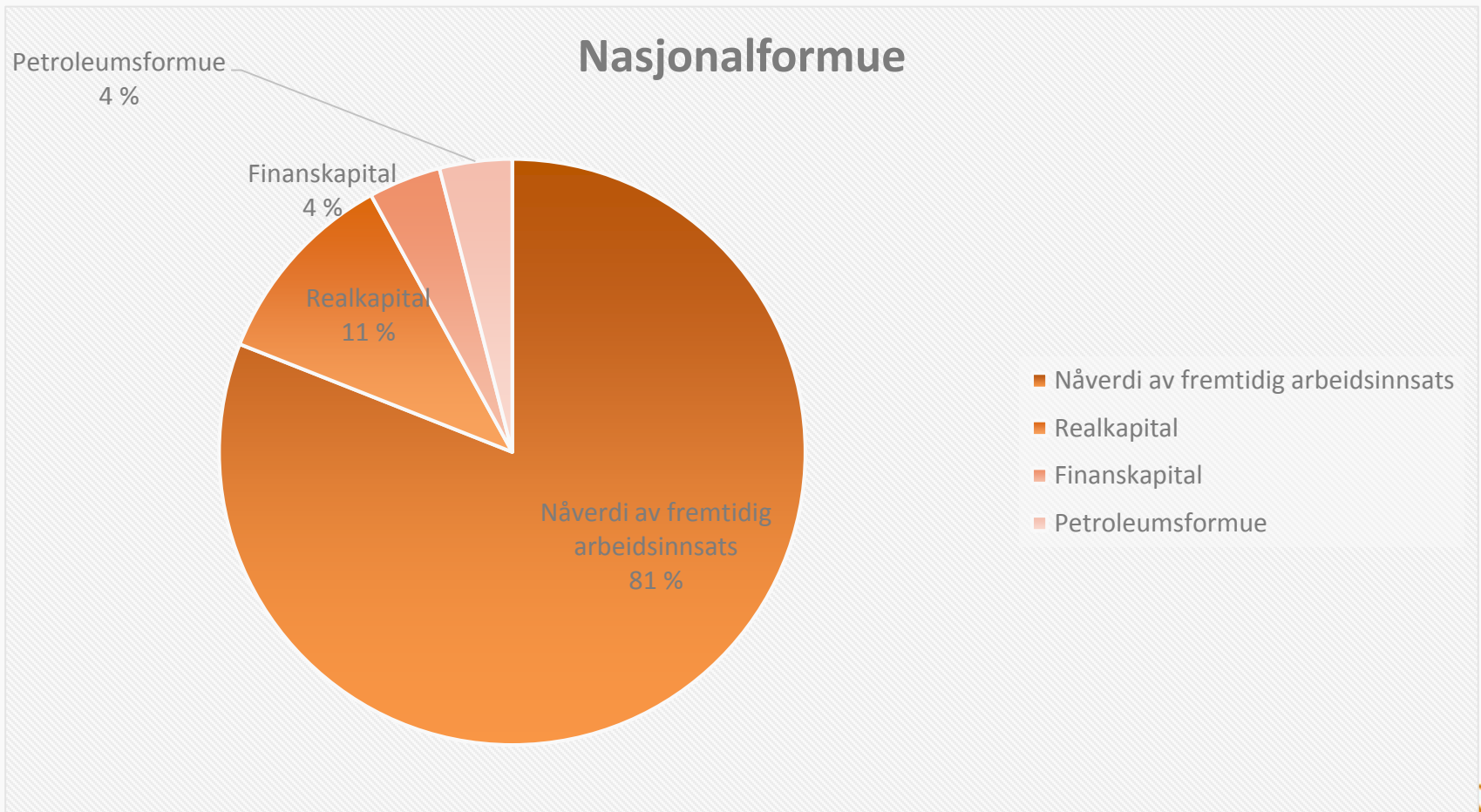
Etter debatten om 6-timersdag gjorde SSB nye beregninger fordi Civita hadde stilt spørsmål ved forutsetningene for

- Arbeidstid
- Kvalitet i offentlige tjenester
- Skattenivå

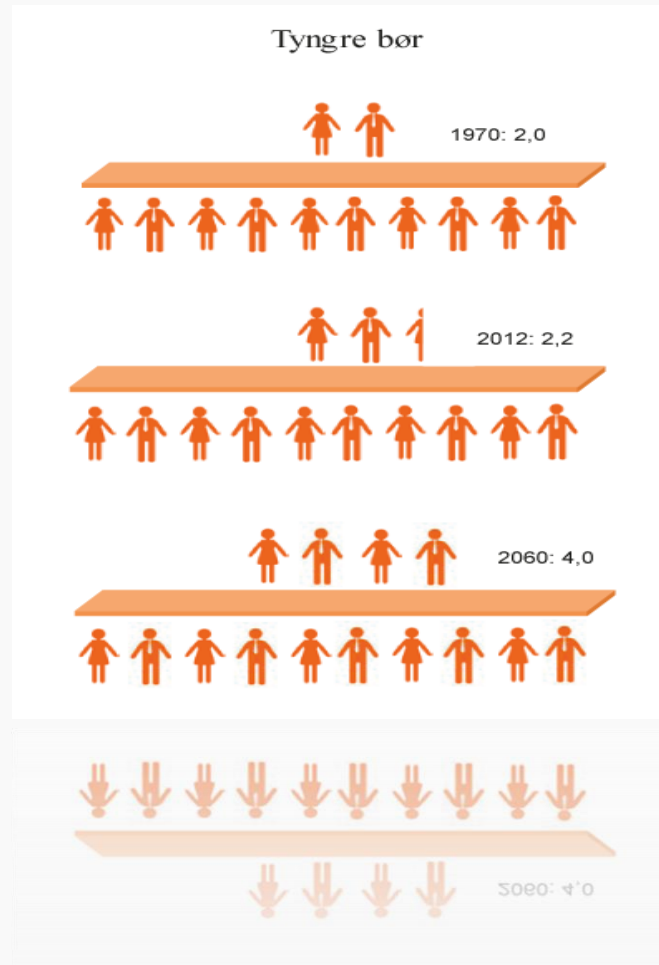
Produktivitetskommissjonen

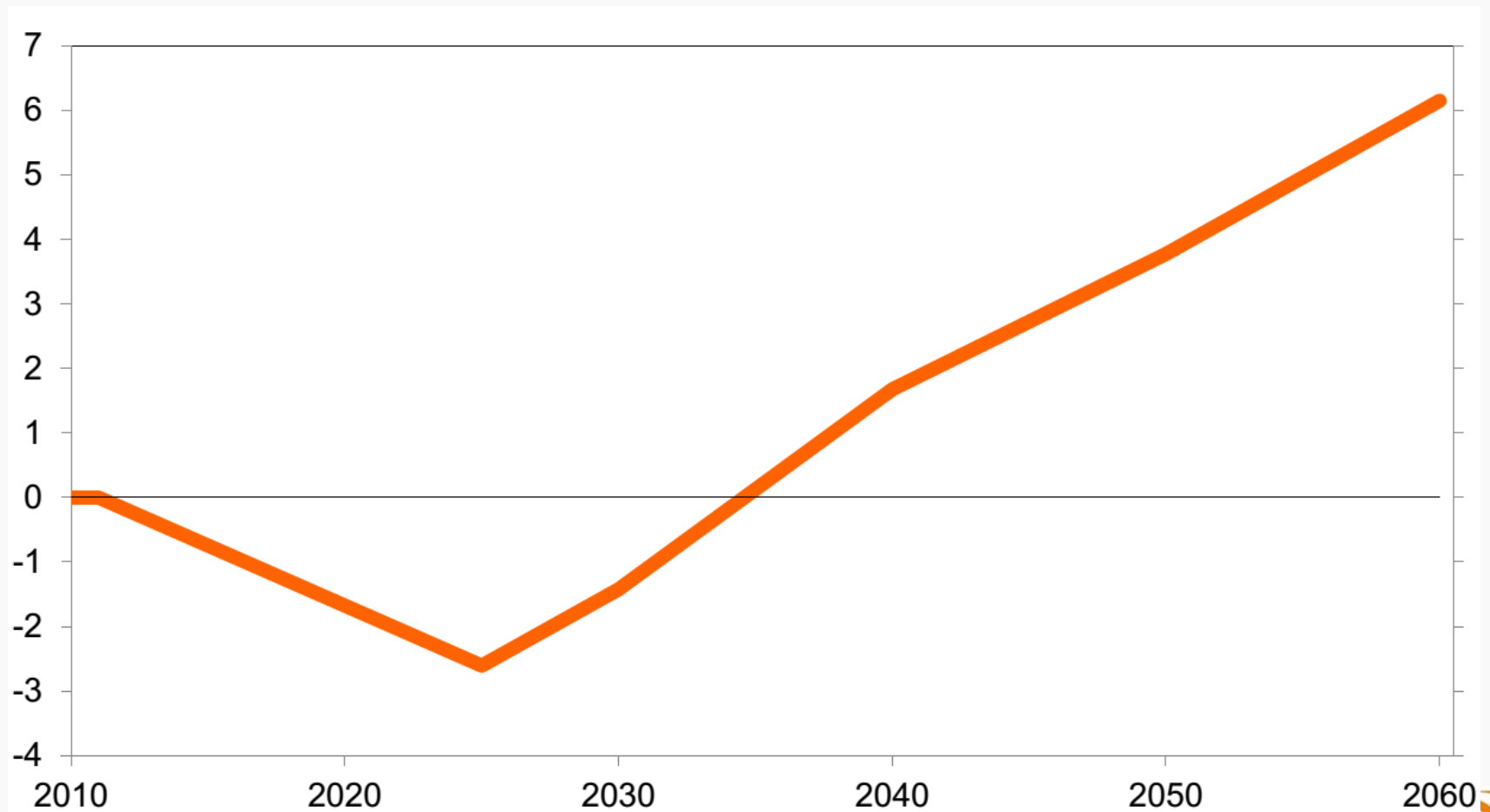
Nasjonalformuen

Fra 2 til 4 pensjonister per 10 yrkesaktive

Underskudd på statsbudsjettet i prosent av Fastlands-BNP

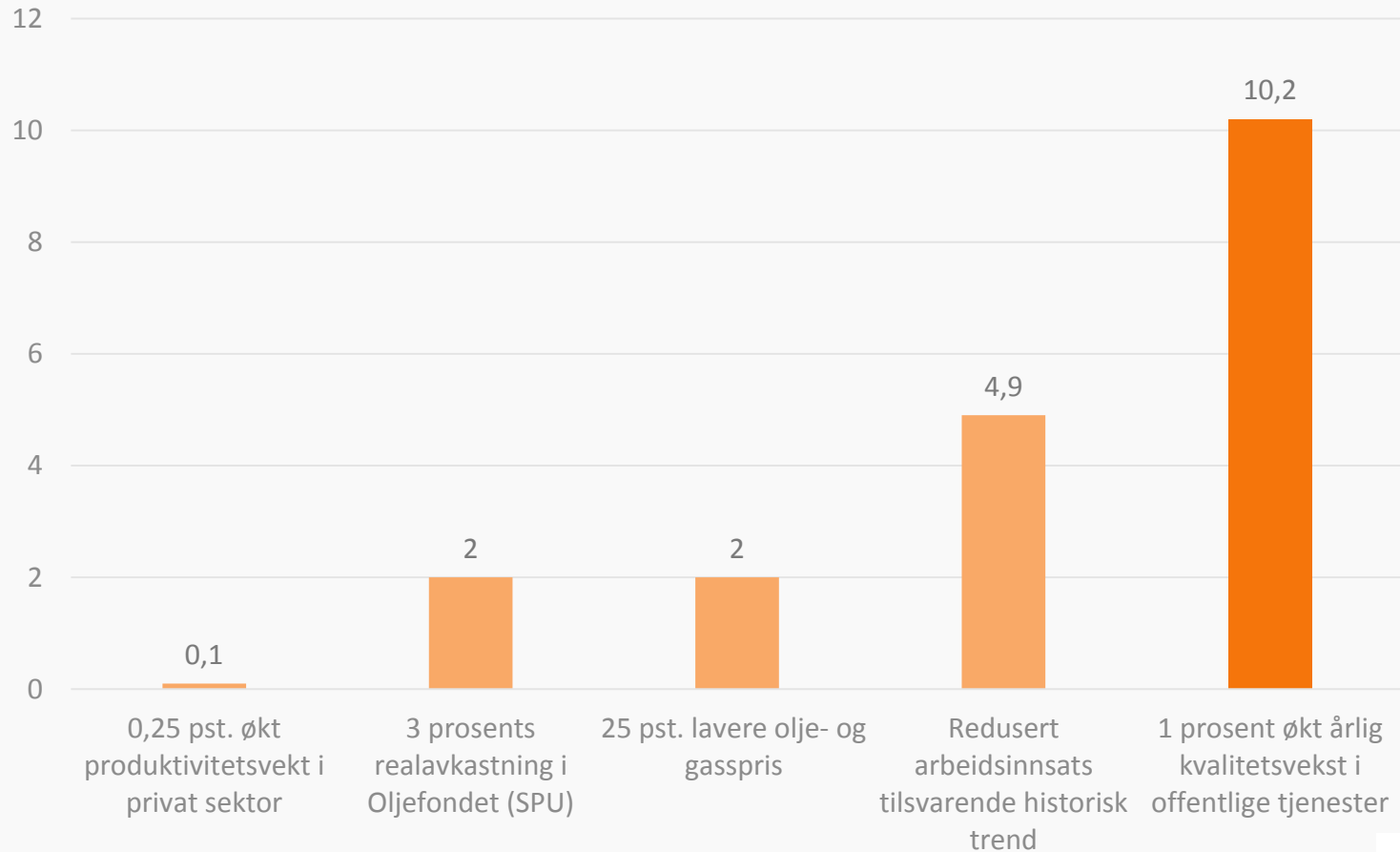
Stort og økende inndekkingsbehov

Siden forrige perspektivmelding har vi hatt:

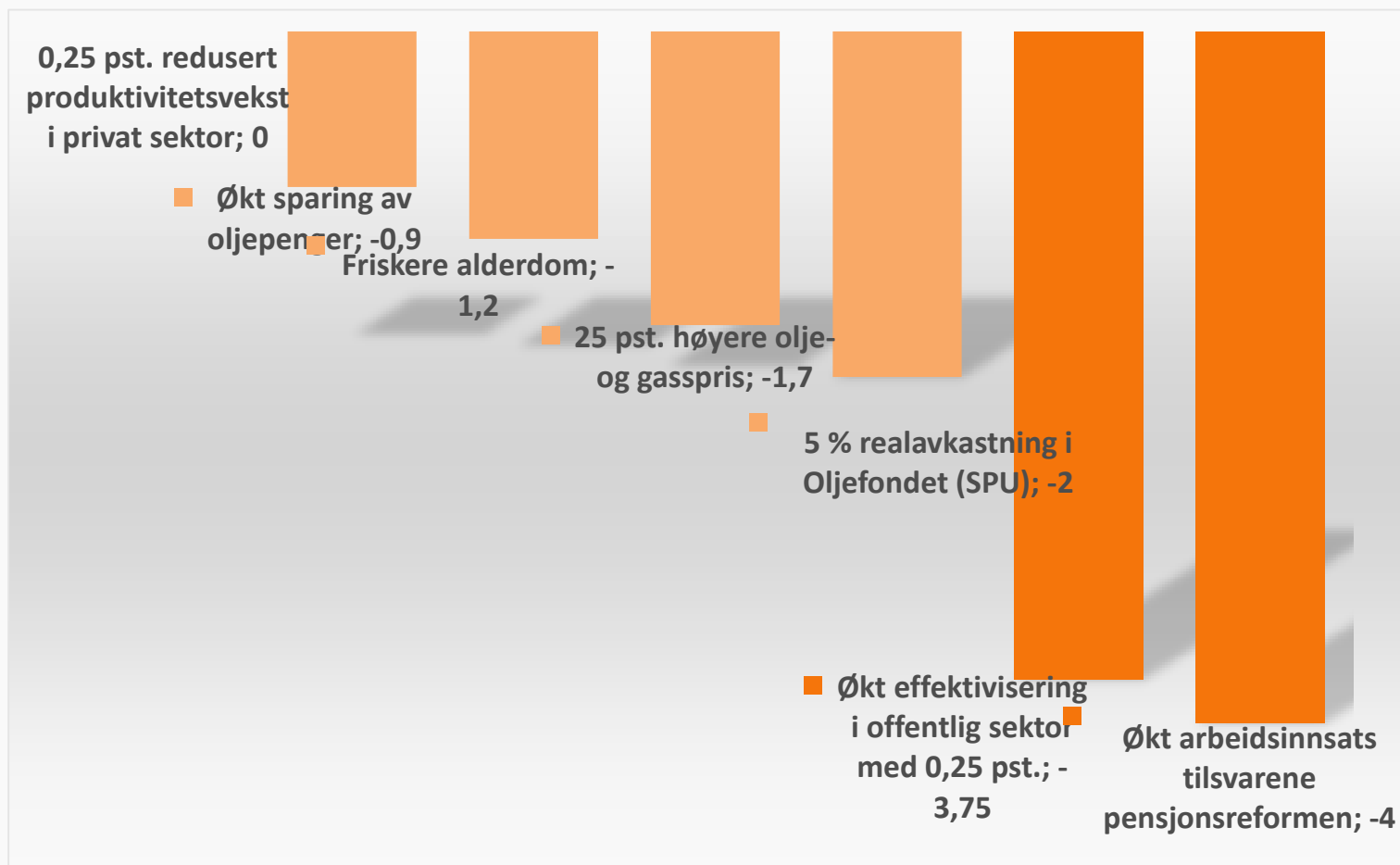
- Stort fall i oljeprisen
- Flyktningkrise
- Ytterligere økninger i pensjon og helseutgifter
- Lav produktivitetsvekst
- Lav forventet avkastning fra SPU de neste årene
- Oppdaterte tall fra SSB, fordi mange antagelser var for optimistiske i den forrige meldingen
- Men ser positive effekter av pensjonsreformen

Inndekningsbehovet har altså vokst.

Faktorer som påvirker negativt

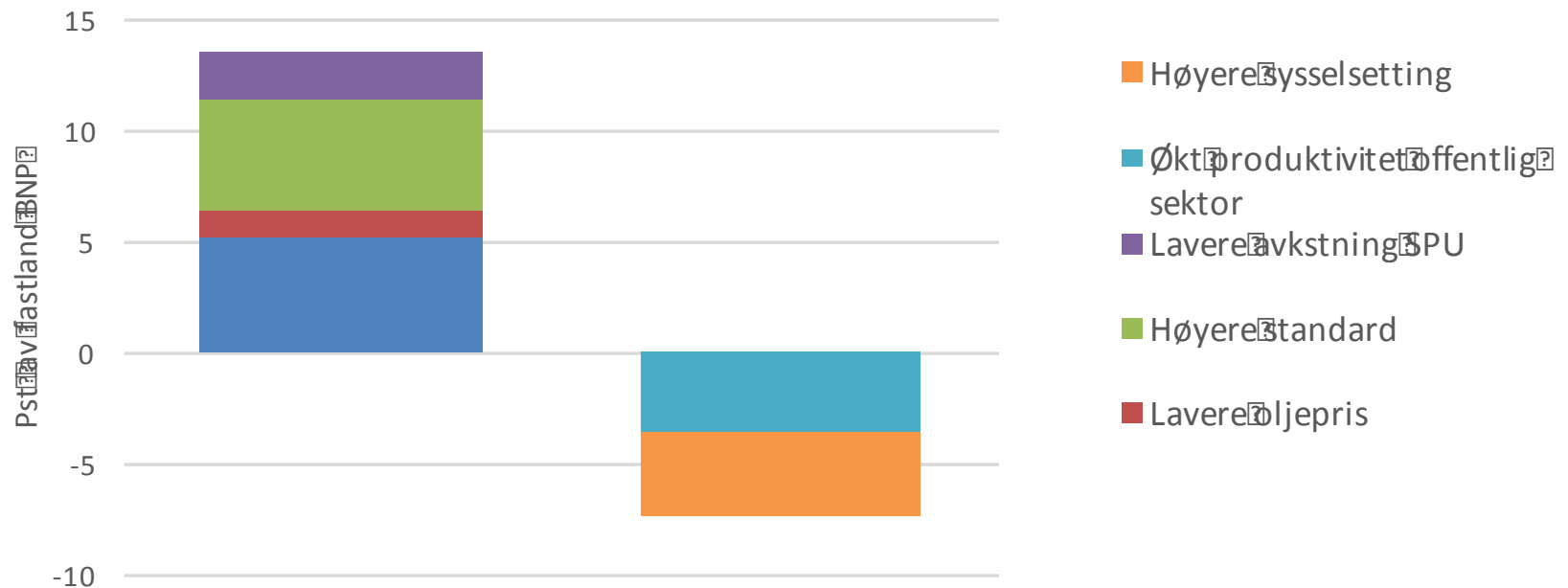

Faktorer som påvirker positivt

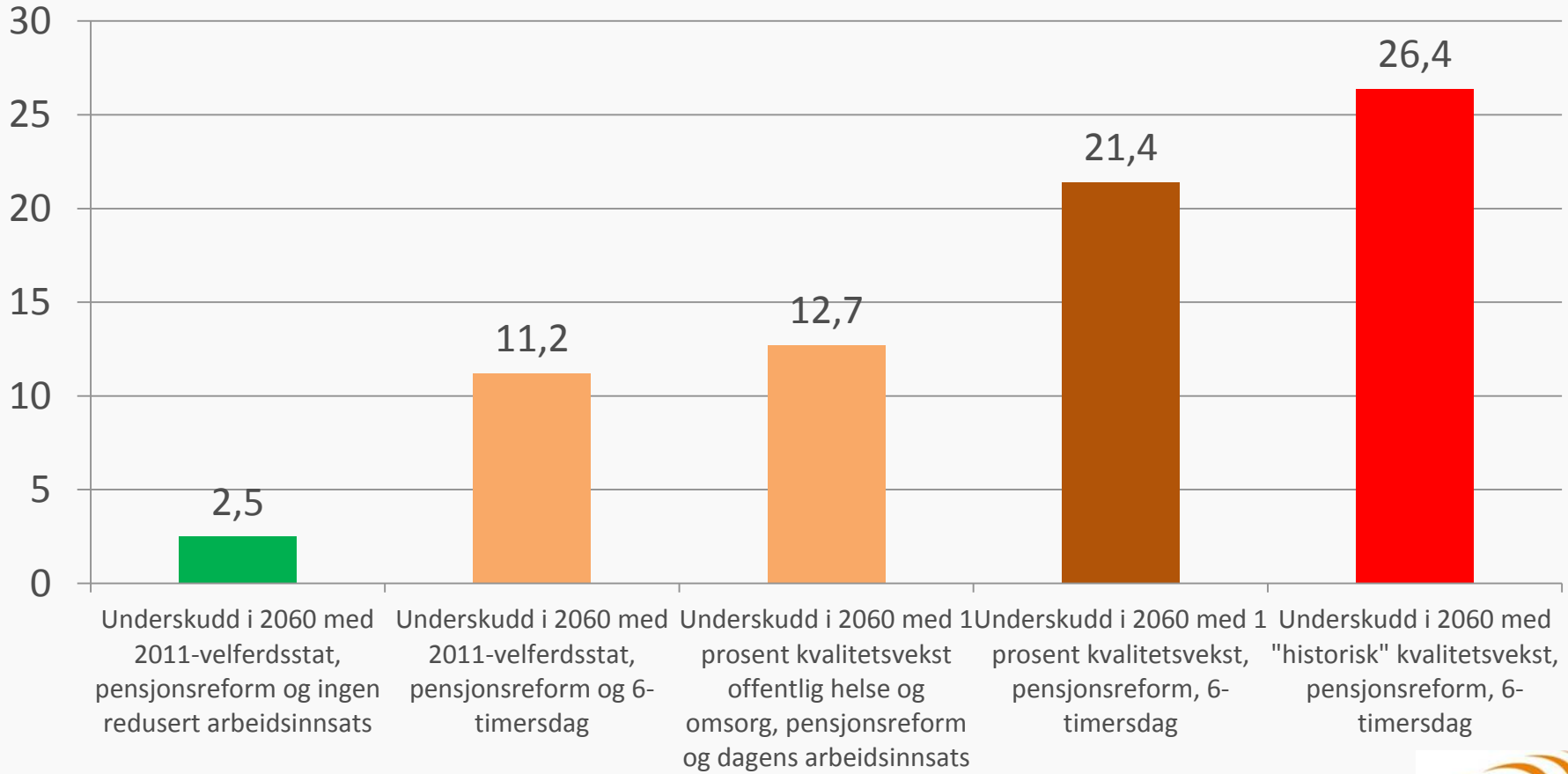
Inndekkingsbehov

Inndekkingsbehov offentlige budsjetter (2060) under ulike alternativer

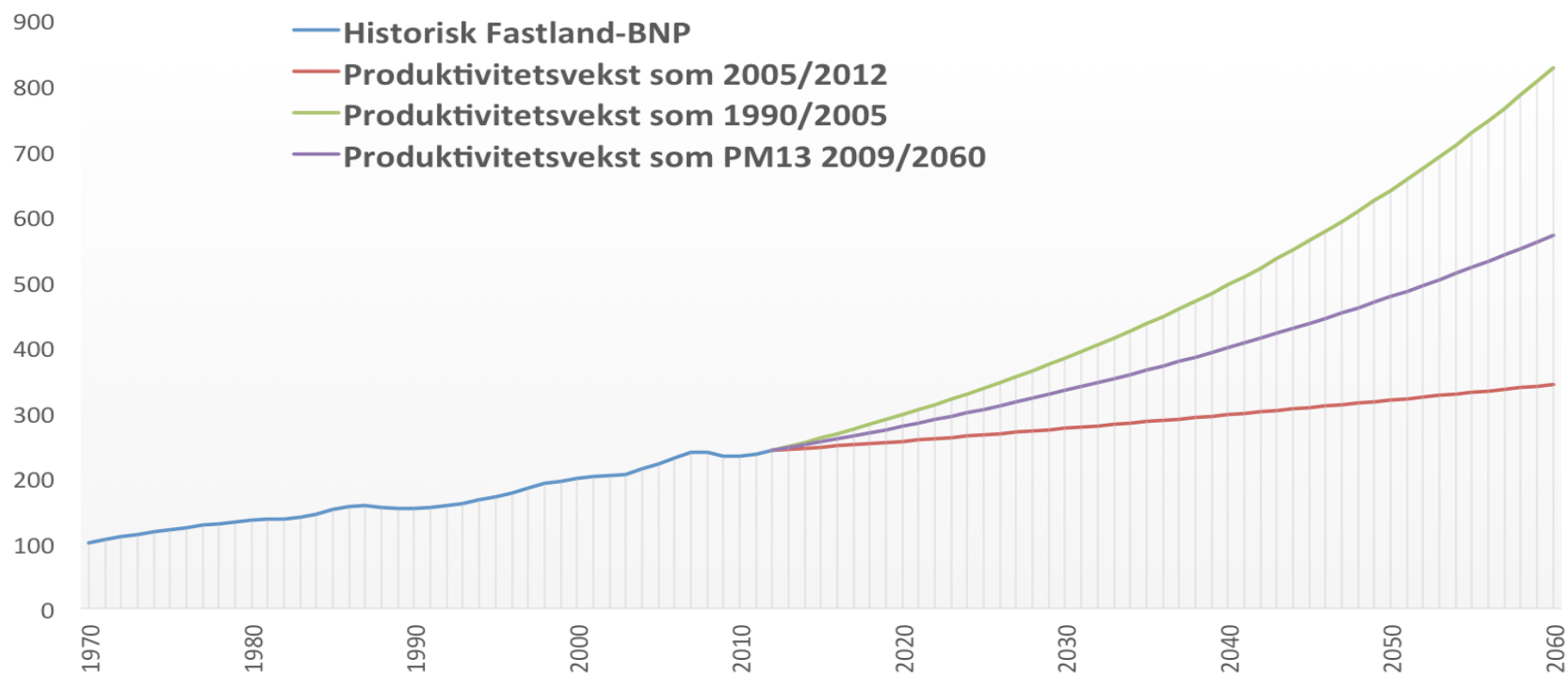
Inndekkingsbehov

Fremtidig *årlig* budsjettunderskudd i Norge i 2060 som prosent av Fastlands-BNP, forutsatt ulike anslag for arbeid og kvalitetsvekst innen offentlig helse og omsorg og statiske forhold

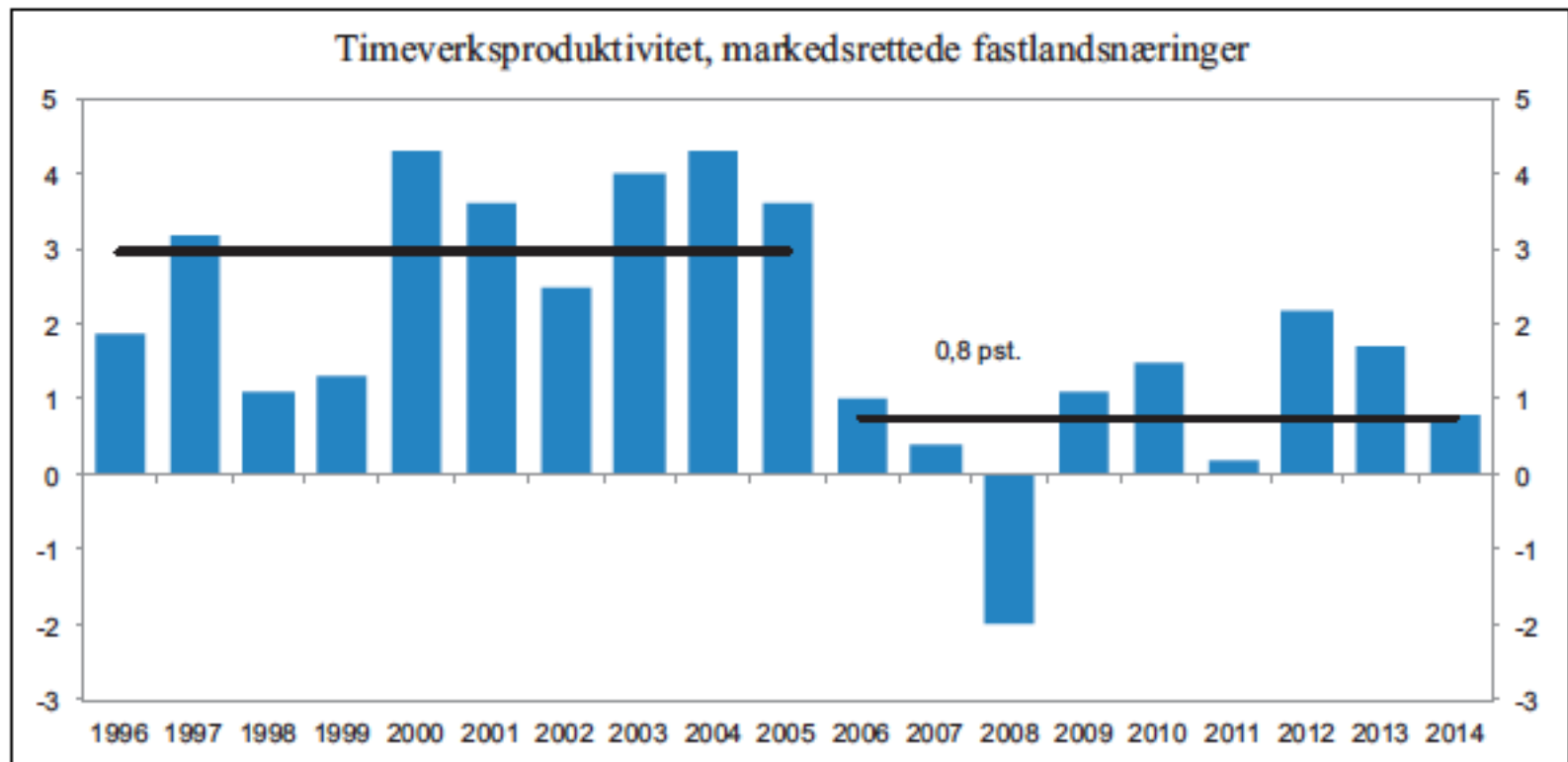

Produktivitetsvekstens betydning for fremtidig velferd

Fremtidig årlig budsjettunderskudd i Norge i 2060 som prosent av Fastlands-BNP, forutsatt ulike anslag for arbeid og kvalitetsvekst innen offentlig helse og omsorg og statiske forhold

Fallende produktivitet

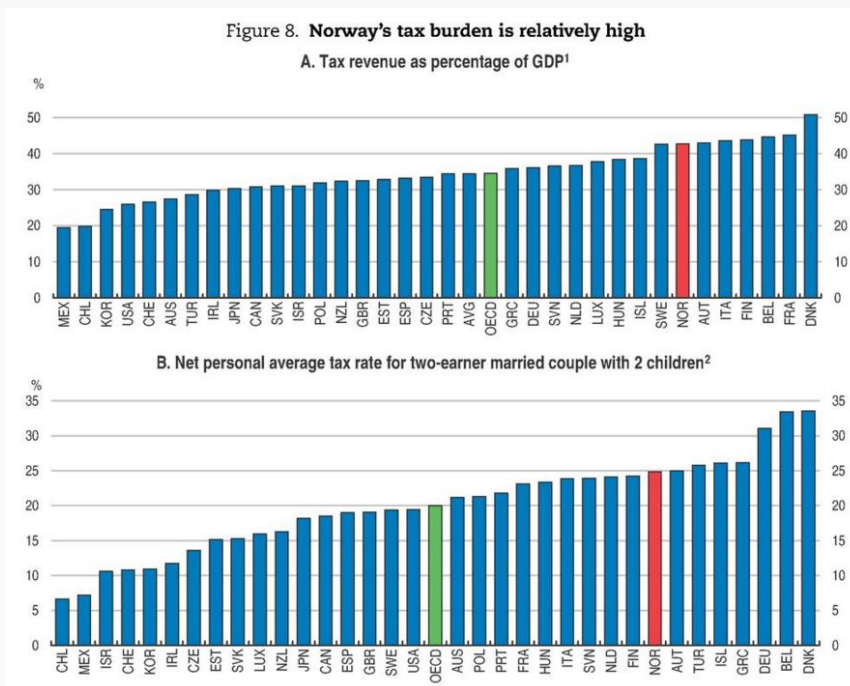

Kilde: SSB, Utvikling i arbeidsproduktivitet i markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge, årlig prosentvekst 1996–2014.

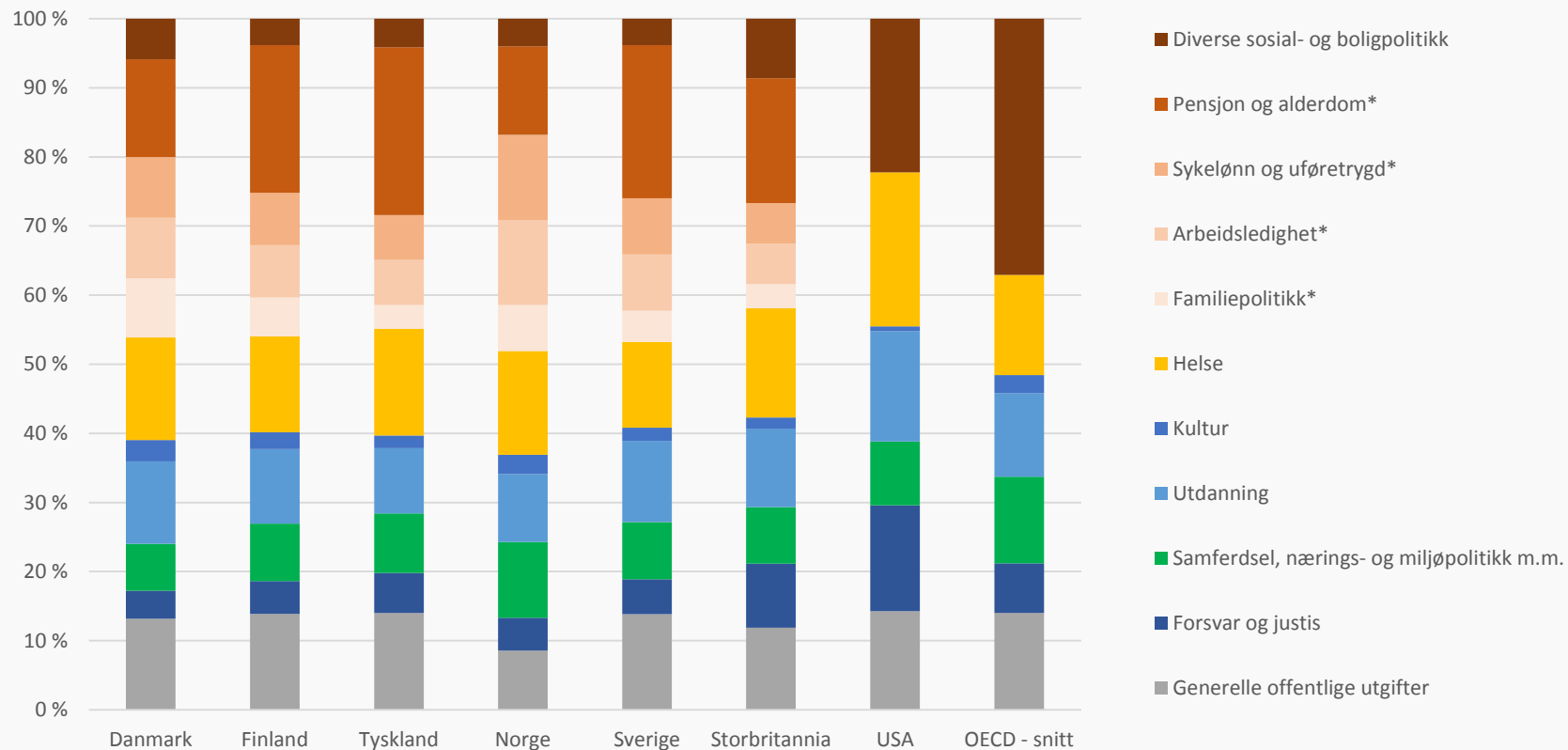
Allerede høyt skattenivå

Hvor høyt kan skattenivået være?

- Ingen fasit, men land hvor offentlige utgifter er rundt 55 % av BNP eller over, sliter med underliggende vekst
- Skattenivået i Danmark og Frankrike antas å være kommet til "veis ende"
 - dvs. ytterligere økninger i skattesatser vil gi begrensede inntektsøkninger for det offentlige
- OECD anbefaler at Norge reduserer skattene

Norge ligner sammenlignbare land i *hva* det offentlige bruker penger på

Fordeling offentlige utgifter, utvalgte OECD-land, 2013. Kilde OECD.

* betyr inngår i diverse sosialpolitikk og boligpolitikk for USA og OECD-snitt

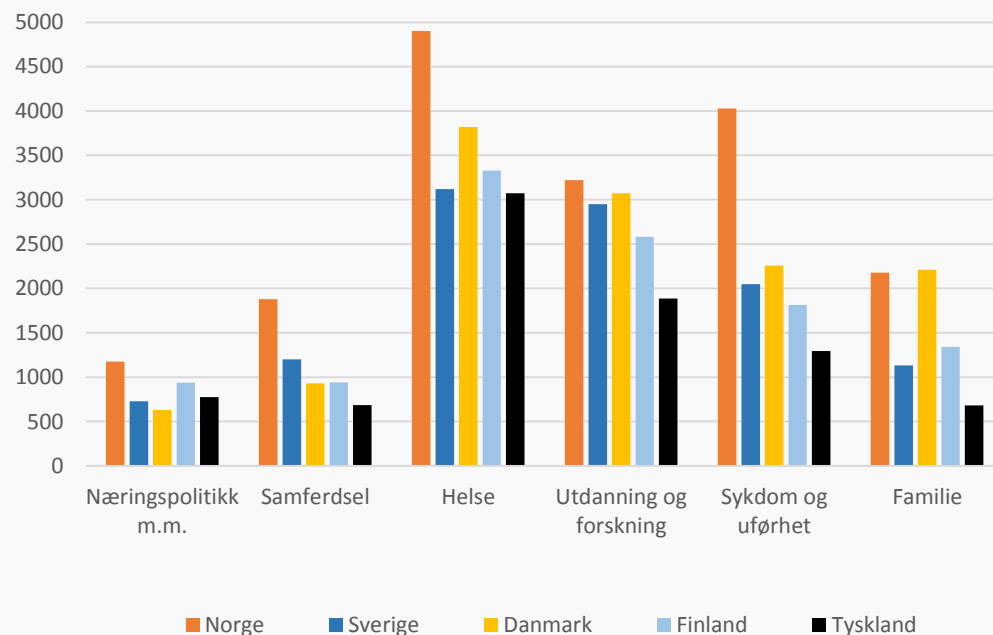
I de aller fleste land er overføringer i velferdsstaten, etterfulgt av helse og utdanning, de største kildene til offentlige utgifter. Norge skiller seg ikke ut når det gjelder *hva* det offentlige tar ansvar for.

Men: Høyere utgifter for lignende tjenester

Norge bruker vesentlig mer per innbygger på en rekke offentlige tjenester enn våre naboland, også justert for kjøpekraft.

Helse, sykdom og uførhet, og samferdsel er områder hvor utgiftsnivået ligger særlig høyt i forhold til våre naboland.

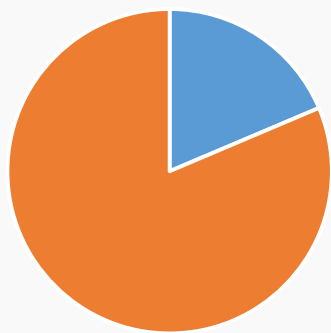
Også på utdanning og forskning bruker vi litt mer enn andre land.

Offentlige utgifter etter formål,
kjøpekraftsjusterte-dollar per innbygger, 2013. Kilde OECD

Oljepengene har gått til utgiftsøkninger, ikke skattelette

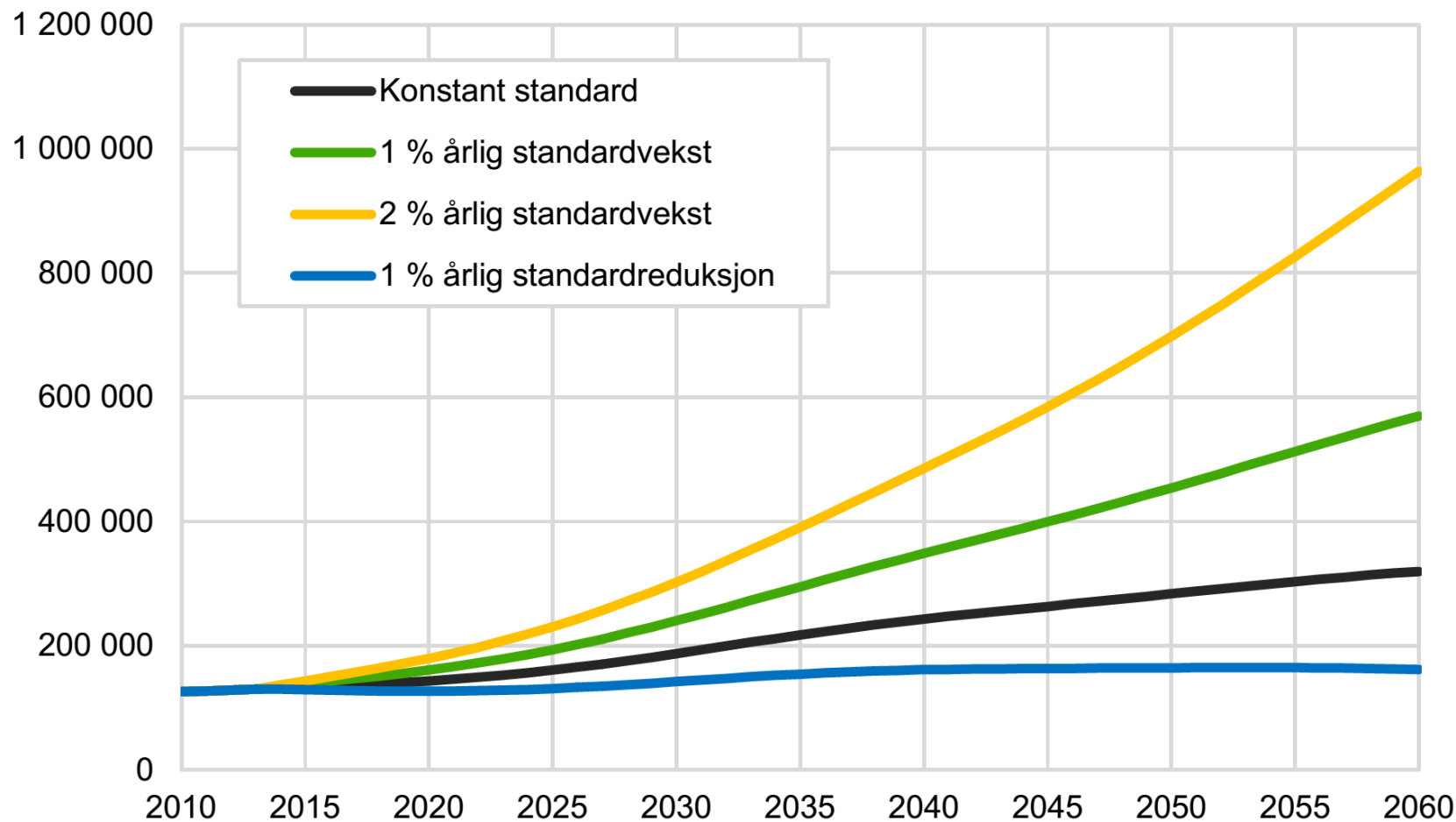
Bruk av oljepenger 2001-2016, omtrentlig oversikt basert på nominelle størrelser

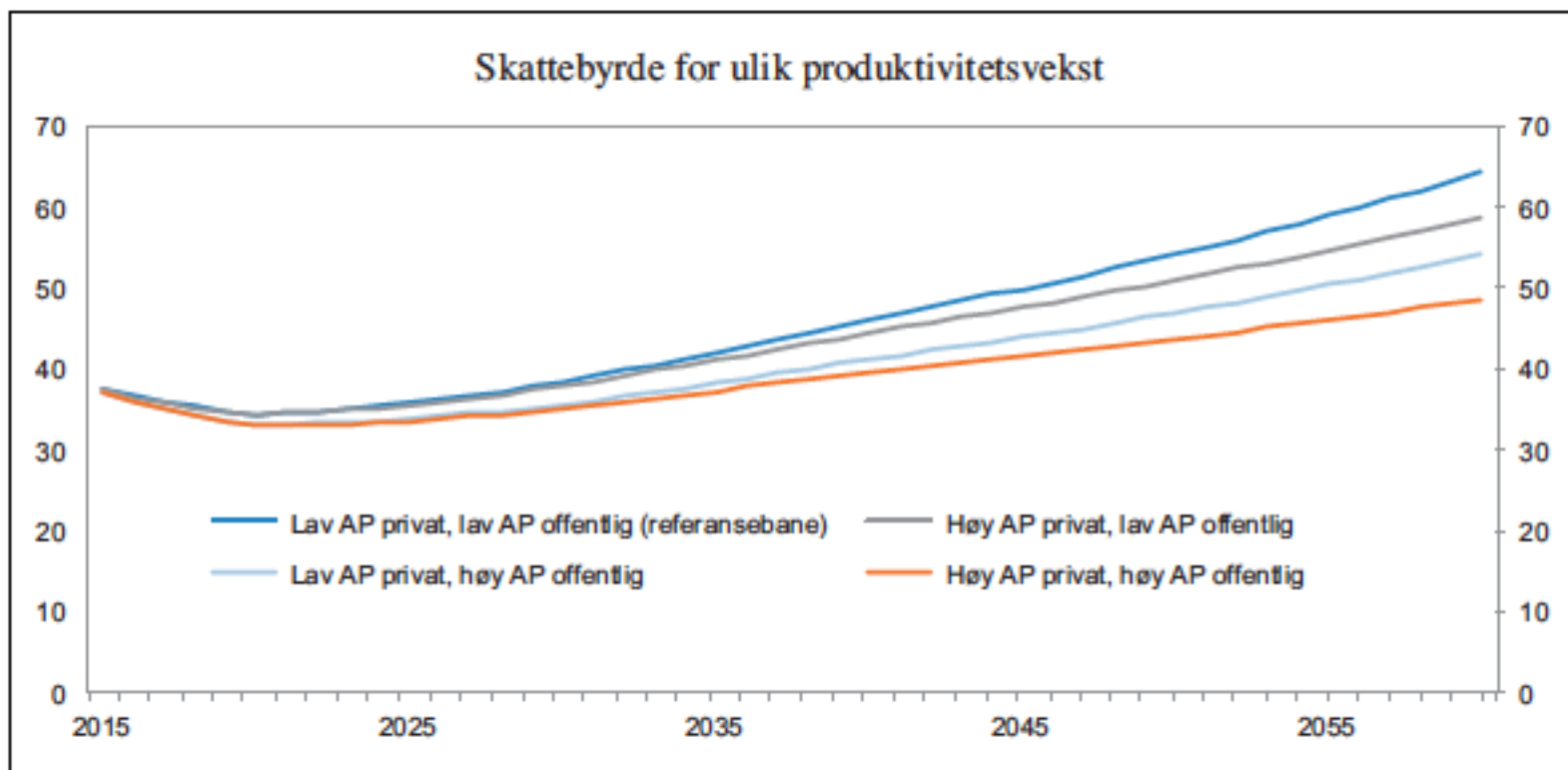
■ Skattelettelse ■ Utgiftsøkninger

- Økningen i oljepengebruk har gitt et stort handlingsrom for politikere.
- Vanskelig å presist definere dette handlingsrommet, og hvor mye som har gått til utgifter kontra skattelettelse.
- Det oljekorrigerede underskuddet har økt med over 200 mrd. kroner siden handlingsregelen ble innført.
- En omtrentlig oversikt viser at i overkant av 80% har gått til utgiftsøkninger.
- Dermed er det mest naturlig å se på utgiftssiden for å møte inndekningsbehovet.
- Økte offentlige utgifter er vanskelig å reversere.

Kommende betydelig økt behov for arbeidskraft innen pleie og omsorg

Skattebyrde opp mot 65 %

Kilde: Produktivitetskommissjonen 2016

Hva kan gjøres?

- Verdien av å gjøre noe nå
- Økt verdiskaping og styrket næringsliv
- Økt og bedre arbeidstilbud
- Økt produktivitet og effektivitet i offentlig sektor
- **Pensjonsreform i offentlig sektor**
- Lavere vekst i offentlige utgifter
- Skatt

Veien videre

- Ikke realistisk å fjerne hele områder fra offentlig ansvar. Spørsmålet er hvordan oppgavene gjennomføres og finansieres.
- Bred enighet om at en rekke offentlige ordninger skal være
 - skattefinansierte og
 - «gratis» eller svært billige
- Men både skatt, «gratis» offentlige ordninger, behovsprøving og betaling for tjenester kan påvirke arbeidsinnsats, effektiviteten i økonomien og økonomisk vekst negativt – og dermed også evnen til å finansiere ordningene.

Avveiningen mellom disse ulike hensynene blir vanskeligere i fremtiden og må drøftes mer åpent.

Reform som har virket:

Pensjonsreformen i privat sektor

- Bedre incentiver virker: Flere står lenger i arbeid
- Omfordeling av ansvar til enkeltindivider og arbeidsgivere – privat pensjonssparing og tjenestepensjon blir viktigere
- Stor langsiktig gevinst for Norge
- Få land har lyktes like godt med å reformere pensjonssystemet (2009)

www.civita.no

- Nyhetsbrev: meld deg på www.civita.no
- Twitter og Facebook: @civita_

Twitter @mfasting

